Жоғары білім туралы

үздік ДИПЛОМ

ЖБ № 0025759

Осы диплом Акжігітова
(тегі, аты, әкесінің аты)
Айгүль Әділхановнаға берілді,
ол 2005 жылы Қорқыт Ата атындағы Қызылорда
(білім беру ұйымының толық атауы)
мемлекеттік университетіне
түсіп, 2009 жылы 050117 - Қазақ тілі мен әдебиеті
(мамандықтың коды және атауы)
Қорқыт Ата атындағы
(білім беру ұйымының толық атауы)
Қызылорда мемлекеттік университетінің

жоғары білім берудің кәсіптік оқу бағдарламасын толық меңгеріп шықты.

Мемлекеттік аттестаттау комиссиясының 2009 жылғы «09» маусымдағы шешімімен оған
Қазақ тілі мен әдебиеті
(мамандығы бойынша)
пәнінің мұғалімі

біліктілігі және (немесе) БАКАЛАВР академиялық дәрежесі берілді.

Мемлекеттік аттестаттау комиссиясының төрағасы

Ректор

Хатшы

М.О.

Қызылорда қаласы

2009 жылғы «09» маусым

Тіркеу нөмірі 095

ДИПЛОМ *с отличием*

о высшем образовании

ЖБ № 0025759

Настоящий диплом выдан Акжигитовой
(фамилия, имя, отчество)
Айгуль Адилхановне в том, что она
в 2005 году поступила в
(полное наименование организации образования)
Кызылординский государственный университет им. Коркыт Ата
и в 2009 году полностью освоила профессиональную учебную программу высшего образования
050117 - Казахский язык и литература
(код и наименование специальности)
Кызылординского государственного университета имени Коркыт Ата
(полное наименование организации образования)

Решением Государственной аттестационной комиссии от «09» июня 2009 года ему (ей) присвоена квалификация и (или) академическая степень БАКАЛАВР
казахского языка и литературы,
(по специальности)
учитель казахского языка и литературы

Председатель Государственной аттестационной комиссии

Ректор

Секретарь

М.П.

Город Кызылорда

«09» июня 2009 года

Регистрационный номер 095

СЫНАҚ-ЕМТИХАН ВЕДОМОСЫНАН
КӨШІРМЕ
(дипломсыз жарамсыз болып есептелінеді)

Азамат(ша) Аюкигитова Айгуль Адилхановна Қорқыт Ата атындағы Қызылорда мемлекеттік университетінде 2005 жылдан 2009 жылға дейін оқыған кезінде "Қазақ тілі мен әдебиеті" мамандығының төмендегі пәндері бойынша сынақ және емтихандар тапсырды:

№	Пән аттары	Сағат саны	бағасы
1	Орыс тілі	76	есептелінді
2	Шетел тілі	60	есептелінді
3	Информатика	45	есептелінді
4	Тіл біліміне кіріспе	60	өте жақсы
5	Халық ауыз әдебиеті	60	жақсы
6	Нормативті қазақ тілі	30	өте жақсы
7	Әдебиеттануға кіріспе	60	өте жақсы
8	Қазақ жазу тарихы	60	есептелінді
9	Қазақ диалектологиясы	30	есептелінді
10	Тіл мәдениеті	44	есептелінді
11	Жас ерекшелігі физиологиясы	30	есептелінді
12	Экология	30	есептелінді
13	Дене тәрбиесі	120	есептелінді
14	Орыс тілі	90	өте жақсы
15	Информатика	44	өте жақсы
16	Фонетика	32	өте жақсы
17	Ежелгі дәуір әдебиеті	30	өте жақсы
18	Арнаулы семинар	30	есептелінді
19	Фонетиканың өзекті мәселелері	16	есептелінді
20	Педагогика (курстық жұмыс)	60	өте жақсы
21	Қазақ әдебиетінің тарихы (15-18 ғ.) (курстық жұмыс)	60	өте жақсы
22	Тілдік қатынас негіздері	60	өте жақсы
23	Мәдениеттану	60	өте жақсы
24	Психология	30	өте жақсы
25	Хандық дәуір әдебиеті	60	өте жақсы
26	Шетел тілі	60	өте жақсы
27	Лексикология, фразеология	60	өте жақсы
28	Балалар әдебиеті	60	есептелінді
29	Дене тәрбиесі	120	есептелінді
30	Арнаулы курс	15	есептелінді
31	Экономикалық теория негіздері	60	өте жақсы
32	XIX ғ. қазақ әдебиеті	60	өте жақсы
33	Философия	60	өте жақсы
34	Педагогика	120	өте жақсы
35	Морфология	30	өте жақсы
36	Саясаттану	30	есептелінді
37	ТМД әдебиеті	30	есептелінді
38	Әлеуметтік лингвистика	30	есептелінді
39	Көркем мәтінді лингвистикалық талдау	30	есептелінді
40	Түркітануға кіріспе	30	есептелінді
41	Ономастика	60	есептелінді
42	Көркем мәтінді әдеби талдау	60	есептелінді
43	XX ғ. басындағы қазақ әдебиеті	60	өте жақсы
44	Когнитивті лингвистика	60	өте жақсы
45	Шетел әдебиетінің тарихы	120	өте жақсы
46	Сөзжасам	40	өте жақсы
47	Орфографияның негізгі мәселелері	36	есептелінді
48	Әлеуметтану	30	есептелінді
49	Шешендік өнер	20	есептелінді
50	Қазақ тілі және әдебиетін оқыту әдістемесі (курстық жұмыс)	60	өте жақсы
51	Қазақ тілін оқыту әдістемесі	92	өте жақсы
52	Қазіргі қазақ әдебиеті	120	өте жақсы
53	Синтаксис	70	өте жақсы
54	Қазақ әдеби тілінің тарихы	60	өте жақсы
55	Қазақ әдебиетін оқыту әдістемесі	90	өте жақсы
56	Құқық негіздері	30	есептелінді
57	Изафеттік құрылымдар	30	есептелінді
58	Қазақ тілінің стилистикасы	60	өте жақсы
59	Қазақ әдебиеті сынының тарихы (т.к)	45	есептелінді
60	Әдебиеттанудың өзекті мәселелері (т.к)	60	есептелінді
61	Дәстүрлі ақындық поэзия (т.к)	46	есептелінді
62	Емле мәселелері	30	есептелінді
63	Құрмалас сөйлем синтаксисінің мәселелері	60	есептелінді
64	Түркі тілдерінің салыстырмалы грамматикасы	60	есептелінді
65	Лингвистикалық статистика	60	есептелінді
66	Жалпы тіл білімі	60	өте жақсы
67	Әдебиет теориясы	36	өте жақсы
68	Қазақ тілінің тарихи грамматикасы	60	өте жақсы

М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті
(жоғары оқу орнының толық атауы)

Аттестаттау комиссиясының 2021 жылғы «18» маусым шешімімен (№ 7/1 хаттама)

Акжигитова Айгуль Адилхановнаға
(тегі, аты, әкесінің аты (ол болған жағдайда))

7М02310 - Филология
(мамандықтың және (немесе) білім беру бағдарламасының коды және атауы)

мамандығы және (немесе) білім беру бағдарламасы бойынша гуманитарлық ғылымдар

МАГИСТРІ

дәрежесі берілді

Бағыты ғылыми-педагогикалық

Басшы Д.Кожамжарова

Директор ЖООКББИ З.Конарбаева

Хатшы О. Агабеков

М.О.

2021 жылғы «07» шілде

Шымкент қ.

MD № 00017445375

Тіркеу нөмірі 013

Решением Аттестационной комиссии Южно-Казахстанского университета имени М.Ауэзова
(полное наименование высшего учебного заведения)

от «18» июня 2021 года (протокол №7/1)

Акжигитовой Айгуль Адилхановне
(фамилия, имя, отчество (при его наличии))

присуждена степень

МАГИСТР

гуманитарные науки

по специальности и (или) образовательной программе 7М02310 - Филология
(код и наименование специальности и (или) образовательной программы)

Направление научно-педагогическое
(научно-педагогическое или профильное)

By the Decision of the Attestation Commission M.Auezov South Kazakhstan University
(name of the higher education institution)

Akzhigitova Aigul was
(graduate's full name)

awarded the degree of MASTER on the specialty and (or) educational program 7М02310 - Philology
(code and name of the specialty and (or) educational program)

Type of program scientific - pedagogical
(scientific-pedagogical or specialized)

Date «18» june 2021

MD № 00017445375

«07» июля 2021 года г. Шымкент

ДИПЛОМСЫЗ ЖАРАМСЫЗ

1. Тегі *Акжигитова*
2. Аты, әкесінің аты (болған жағдайда) *Айгуль*
Адилхановна
3. Туған күні *17 ақпан 1987ж.*
4. Білімі туралы алдыңғы құжат *Диплом*
ЖБ № 0025739, 09 маусым 2009ж.
5. Түсу сынақтары *Шет тілі сертификаты, М-1925*
19 тамыз 2019ж.
6. Түсті *Аймақтық Әлеуметтік Инновациялық Университеті, 2019*
7. Бітірді *М.Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан университеті, 2021*
8. Жалпы игерілген академиялық кредиттердің саны - ECTS *120*
9. Оқудың орташа өлшемді бағасы (GPA) *3.1*
10. Кәсіптік практика

Практиканың түрі	Академиялық кредиттердің саны - ECTS	Баға		
		әріптік	балдық	дәстүрлі
Зерттеу	*24*	*B+*	*3.33*	*4(жақсы)*
Зерттеу	*12*	*B+*	*3.33*	*4(жақсы)*
Педагогикалық	*8*	*B+*	*3.33*	*4(жақсы)*

11. Қорытынды аттестаттау

Мемлекеттік емтихан пәндерінің атауы	Академиялық кредиттердің саны - ECTS	Баға		
		әріптік	балдық	дәстүрлі

12. *диссертацияны* орындау және қорғау

Диплом жобасының (жұмысының) немесе диссертацияның тақырыбы	Академиялық кредиттердің саны - ECTS	Баға		
		әріптік	балдық	дәстүрлі
Қазақ және түркі халықтары мифология сының қалыптасуы мен дамуы (архаика, космогония және т.б.)	*12*	*C+*	*2.33*	*4(жақсы)*

13. Ұлттық біліктілік шеңберіне сәйкестік деңгейі: *7*

Осы диплом Қазақстан Республикасының жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім деңгейіне сәйкес кәсіби қызмет етуге құқық береді.

IQAA

М.Әуезов атындағы
Оңтүстік Қазақстан
университеті

Шымкент

ДИПЛОМҒА ҚОСЫМША (транскрипт)

№ *MD 00017445375*

07 шілде 2021ж.

013

Басшы *Кожамжарова Д.П.*

Декан *Конарбаева З.К.*

Хатшы *Қойшыбек Т.О.*

М.О.

AUEZOV UNIVERSITY

Біліктілік санатын беру туралы

К У Ә Л І К

Осы куәлік аттестаттау комиссиясының 2020 жылғы 01 қыркүйектегі шешіміне сәйкес

Акжигитова Айгуль Адилхановнаға

Қызылорда қаласы білім бөлімінің 2020 жылғы 02 қыркүйектегі №126 бұйрығымен қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғаліміне педагог-сарапшы біліктілік санаты берілді

Аттестаттау комиссиясының төрағасы________________Д. Баймурзаева

Мөрдің орны

Тіркеу нөмірі №78 2020 жылғы 02 қыркүйек
(Берілген күні)

УДОСТОВЕРЕНИЕ

о присвоении квалификационной категории

Настоящее удостоверение выдано учителю казахского языка и литературы

Акжигитовой Айгуль Адилхановне

в том, что в соответствии с решением аттестационной комиссии от 01 сентября 2020 года и приказом городского отдела образования №126 от 02 сентября 2020 года ей (ему) присвоена первая квалификационная категория педагога-эксперта

Председатель аттестационной комиссии________________Баймурзаева Д.

Место печати

Регистрационный номер №78 02 сентября 2020 года
(дата выдачи)

«НАЗАРБАЕВ ЗИЯТКЕРЛІК МЕКТЕПТЕРІ» ДББҰ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІК ОРТАЛЫҒЫ
АОО «НАЗАРБАЕВ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНЫЕ ШКОЛЫ»
ЦЕНТР ПЕДАГОГИЧЕСКОГО МАСТЕРСТВА

Center of Excellence
Nazarbayev Intellectual Schools NIS

Сертификат

Certificate

Акжигитова Айгуль Адилхановна

«Назарбаев Зияткерлік мектептері» ДББҰ Педагогикалық шеберлік орталығы өткізген Қазақстан Республикасының жалпы білім беретін мектептерінің мұғалімдері үшін критериалды бағалау бойынша 40 академиялық сағат көлемінде Каникулдық мектеп шеңберіндегі семинарына қатысты.

Принял (-а) участие в семинаре Центра педагогического мастерства АОО «Назарбаев Интеллектуальные школы» в рамках Каникулярной школы по критериальному оцениванию для учителей общеобразовательных школ Республики Казахстан в объеме 40 академических часов.

08.01.2020

Қызылорда қ. / г. Кызылорда

fbe473f5

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

СЕРТИФИКАТ

Акжигитова Айгул

Қазақстан Республикасында орта білім мазмұнын жаңарту шеңберінде қазақ тілді мектептердегі «Қазақ тілі» және «Қазақ әдебиеті» пәндері бойынша педагог кадрлардың біліктілігін арттыру білім беру бағдарламасы бойынша 160 академиялық сағат көлемінде оқу курсын аяқтады

окончил(-а) курсы по образовательной программе повышения квалификации педагогических кадров по предметам «Казахский язык» и «Казахская литература» в школах с казахским языком обучения в рамках обновления содержания среднего образования Республики Казахстан в объёме 160 академических часов

Ұйымның атауы
Наименование организации *"Өрлеу" Біліктілікті арттыру ұлттық орталығы АҚ филиалы*

Қызылорда облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институты

Ұйымның жетекшісі
Руководитель организации *Елеусинов Б.Т.*

Берілген күні: 20*20* ж. «*16*» *қыркүйек*

Дата выдачи: «*16*» *сентября* 20*20* г.

БЖ № 017862

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
«ӨРЛЕУ» БІЛІКТІЛІКТІ АРТТЫРУ ҰЛТТЫҚ ОРТАЛЫҒЫ» АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМЫ

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
АО «НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ «ӨРЛЕУ»

СЕРТИФИКАТ

Осы сертификат Акжигитова Айгуль Адилхановна
Настоящим подтверждает, что (тегі, аты, әкесінің аты / фамилия, имя, отчество)

5-9 сыныптарда "Қазақ тілі мен әдебиеті" пәні бойынша педагогтердің пәндік құзыреттіліктерін дамыту
прошел(ла) курсы повышения квалификации на тему / тақырыбында

2022 жылдың 12-23 қыркүйек аралығында оқыту тілі қазақ тілінде емес қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдеріне арналған 80 сағат
в объеме часов / сағат көлемінде біліктілікті арттыру курстарынан өткенін растайды

Директор филиала АО «НЦПК «ӨРЛЕУ» ______ / Елеусинов Б.Т. /
қолы/подпись аты-жөні/Ф.И.О.

М.О. Берілген күні: «23» 09 2022 жыл
М.П. Дата выдачи: года

Тіркеу нөмірі
Регистрационный номер № 0588697

СЕРТИФИКАТ

MAG GROUPS

АКЖИГИТОВА АЙГУЛЬ АДИЛХАНОВНА

ЖАЛПЫ ОРТА БІЛІМ БЕРУ ҰЙЫМДАРЫНДА ЕРЕКШЕ БІЛІМ БЕРУ ҚАЖЕТТІЛІКТЕРІ БАР ОҚУШЫЛАРДЫ ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

тақырыбында 40 сағаттық оқыту курсынан өтті.

"MAG GROUPS" онлайн оқыту орталығы

М.О.
М.П.
директор
Д. Кәрісбеков

Сериясы № 01001
Берілген күні 26.08.2022

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ

ДИПЛОМ

Жалпы білім беру ұйымдарының
10-15 жас оқушылары арасында
"Елімнің еркіндігі - Тәуелсіздік"
тақырыбында өткізілген қалалық эссе
байқауында III орын иеленгені үшін
№23 мектеп-лицейінің 6-сынып оқушысы

Жаңаберген Назерке

жетекшісі **Акжигитова А**

МАРАПАТТАЛАДЫ

Бөлім басшысы **Д. Баймурзаева**

Тіркеу № 7805

2021 жыл

Қызылорда облысының
білім басқармасы

"Дарын" облыстық қосымша
білім беру орталығы

Алғыс хат

*Ыбырай Алтынсариннің 180 жылдығы
мерекесіне орай
"Әлем күнмен, ал адам біліммен жарық болады"
тақырыбында қашықтан өткізілген мәнерлеп
оқу челленджіне қатысқаны үшін
Қызылорда қаласы, №23 мектебінің
7-сынып оқушысы*

Даниярұлы Жаратқанға

беріледі.

Қызылорда - 2021

Орталық директоры *А.Қиянбекова*

001096

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ

ДИПЛОМ

2-7 сынып оқушыларының зерттеу жобалары мен шығармашылық жұмыстары **«Зерде»** республикалық конкурсының қалалық кезеңінде қазақ тілі мен әдебиеті секциясы бойынша **II орын** иеленгені үшін №23 мектеп-лицейінің 6-сынып оқушысы

Молдабек Маржан

Жетекшісі: **Акжигитова Айгуль**

МАРАПАТТАЛАДЫ

Бөлім басшысы **Д. Баймурзаева**

Тіркеу № 130

2021 ЖЫЛ

Қызылорда облысының
білім басқармасы

"Дарын" облыстық қосымша
білім беру орталығы

Алғыс хат

***Ыбырай Алтынсариннің 180 жылдығы
мерекесіне орай
"Әлем күнмен, ал адам біліммен жарық болады"
тақырыбында қашықтан өткізілген мәнерлеп
оқу челленджіне қатысқаны үшін
Қызылорда қаласы, №23 мектебінің
7-сынып оқушысы***

Молдабек Балжанға

беріледі.

Қызылорда - 2021

Орталық директоры ***А.Қиянбекова***

001015

ҚАЗАҚСТАН
ТӘУЕЛСІЗДІГІНЕ
30 ЖЫЛ

“Teń koǵam”
орталығы

Алғыс хат

Өмірлік қиын жағдайда жүрген, тәрбиеленуде мүгедек балалары
бар немесе өздері мүгедек болып табылатын көпбалалы,
тұрмысы төмен отбасыларын Ұлттық тәрбиеге баулу мақсатында
«Қарапайым заттар әсері» жобасын іске асыру бойынша
«Teń koǵam» орталығы және Зағиптар қоғамы клубының ұйымдастыруымен
Тәуелсіздіктің 30 жылдығы мен көрнекті ағартушы, педагог, қоғам қайраткері
Ы. Алтынсариннің туғанына 180 жыл толуына орай өткізілген
«Ұлы даланың - Ұлы тұлғасы»атты қалалық байқауына әділқазы болып
шараның өтуіне атсалысқаны үшін

Акжігітова Айгүл

МАРАПАТТАЛАДЫ

«Альтайр-Бөбек»
қоғамдық қорының
директоры
Ж. Ұзақбаева

«Қазақ соқырлар қоғамы»
қоғамдық бірлестігінің
Қызылорда облыстық
Филиалы төрағасының м.а.
Д.С.Нұрымбетов

Қызылорда қаласы 14.11.2021 жыл

Қызылорда қаласының полиция басқармасы

ДИПЛОМ

Қазақстан Республикасының «Балалар» жылы қарсаңында Ж.Қизатов атындағы №23 мектеп-лицейінің 5-10 сынып оқушылары арасында «Зорлық-зомбылықсыз балалар әлемі» тақырыбында өткізілген байқауға жетекшілік еткені үшін

Ақжігітова Айгүл Адилхановна

марапатталады.

Қызылорда КПБ бастығы полиция полковнигі ***А.Жаназаров***

Қызылорда қаласы 2022 жыл.

АЛҒЫС

Құрметті Айгүл Әділханқызы!

Сізге өңірде мемлекеттік тіл саясатын жүзеге асыру мақсатында қазақтың заңғар жазушысы, академик, қоғам қайраткері Мұхтар Әуезовтің 125 жылдығына орай ұйымдастырылған ***«Әлем таныған Әуезов»*** *атты семинардың жоғары деңгейде өтуіне атсалысқаныңыз үшін алғыс білдіремін.*

Құрметпен,
«Қоғамдық келісім»
КММ директоры **Б. Айтбенбетов**

Қызылорда, 2022 жыл

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ

ДИПЛОМ

Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығына орай
7-сынып оқушылары арасында ұйымдастырылған
«Ахмет – ұлы ұстаз»
тақырыбындағы қалалық эссе байқауында
III орын иеленгені үшін
№ 13 мектеп (гимназия/лицей) оқушысы

Сансызбаева Аяулым

жетекшісі Акжигитова А.

МАРАПАТТАЛАДЫ

Бөлім басшысы **Д. Баймурзаева**

Тіркеу №963

2022 ЖЫЛ

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ

АЛҒЫС

Құрметті Акжигитова Айгуль Адилхановна!

Сіз педагогикалық қызмет жолында заманауи оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие беруде, шығармашылыққа баулуда еселі еңбек етіп келесіз.

Білім саласында жылдар бойы сіңірген адал еңбегіңіз үшін алғысымды білдіремін.

Сізге мықты денсаулық, отбасыңызға амандық, бақ-береке, жұмысыңызға абырой, табыс тілеймін!

БАСҚАРМА БАСШЫСЫ **М. ШЕРМАҒАНБЕТ**

Қызылорда, 2023 жыл

002327

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ БІЛІМ БАСҚАРМАСЫ

АЛҒЫС

Құрметті Акжигитова Айгуль Адильхановна!

Сіз педагогикалық қызмет жолында заманауи оқытудың жаңа әдіс-тәсілдерін қолдана отырып, жас ұрпаққа сапалы білім мен саналы тәрбие беруде, шығармашылыққа баулуда еселі еңбек етіп келесіз.

Төл мерекеңіз қарсаңында білім саласында жылдар бойы сіңірген адал еңбегіңіз үшін алғысымды білдіремін.

Сізге мықты денсаулық, отбасыңызға амандық, бақ-береке, жұмысыңызға абырой, табыс тілеймін!

БАСҚАРМА БАСШЫСЫ **М. ШЕРМАГАНБЕТ**

Қызылорда, 2022 жыл

000996

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫНЫҢ БІЛІМ БӨЛІМІ

АЛҒЫС

Абай Құнанбаевтың 175 жылдығына орай этнос балалары арасында өткізілген қалалық Абай оқулары байқауына белсене қатысқан

№ 23 мектептің (гимназия/лицей)

7 сынып оқушысы

Айтжанова Сибара

АЛҒЫС БІЛДІРЕМІН

Пән мұғалімі Ақжигитова Айгул

Бөлім басшысы **М.Абдыкаликова**

Тіркеу № 1587 **Қызылорда, 2020 жыл**

ӘОЖ373
КБЖ 74.263.1Қаз
С 41

Пікір жазған:
Нұрсұлтанқызы Ж. – «Болашақ» университеттінің деканы, филология ғылымдарының кандидаты.

Құрастырған:

Акжигитова Айгуль Адилхановна – Қызылорда қаласы №23 Ж.Қизатов атындағы мектеп-лицейдің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.
Ибрагимова Бибажар Мирханқызы - Қызылорда қаласы №23 Ж.Қизатов атындағы мектеп-лицейдің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.
Махамбетова Маржан Болатқызы— Қызылорда қаласы №23 Ж.Қизатов атындағы мектеп-лицейдің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі.

Синтаксис. Әдіс құрал/ Құраст: А.А.Акжигитова, Б.М.Ибрагимова, М.Б.Махамбетова. Қызылорда: ИП Сманова,2020. -80бет

ISBN

Авторлар синтаксис ұғымына толық анықтама берген. Қазақ тілінің синтаксисі – сөз тіркесінің синтаксисі, сөйлемнің синтаксисі болып екіге бөлінеді.деп анықтама берген. Сонымен қатар өз ішінен жай сөйлем синтаксисі, құрмалас сөйлем синтаксисі болып бөлінетіндігін атап көрсеткен.

Авторлар синтаксистік талдаудың құрылысын көрсете отырып, бірнеше мысалдар келтірген. Дидактикалық материалдарды қолданған. Бағдарламада таратпа дидактикалық материалдар да бар. Оқушылардың ой ұшқырлығын шыңдай білу үшін логикалық тапсырмалар да жүйеленген.

Назарларыңызға ұсынылып отырылған бұл бағдарлама қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімдері үшін әдістемелік көмекші құрал бола алады.

ӘОЖ373
КБЖ 74.263.1Қаз
С 41

ISBN978-601-7612-84-9

Баспаға, Қызылорда қаласы №23 Ж.Қизатов атындағы мектеп-лицейдің ғылыми-әдістемелік жұмыстарды сараптау жөніндегі педагогикалық кеңесі. Хаттама №3, 6 қаңтар 2020 жыл.

©А.А.Акжигитова, 2020
©Б.М.Ибрагимова,2020
©М.Б.Махамбетова,2020
©ИП Сманова,2020

ҚЫЗЫЛОРДА ҚАЛАСЫ БОЙЫНША БІЛІМ БӨЛІМІ

СЕРТИФИКАТ

«АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМЫНЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ» ТАҚЫРЫБЫНДА

Ұлт ұстазы А.Байтұрсынұлының туғанына 150 жыл толуына орай қала мектептері арасында өткізілген қалалық педагогикалық оқуға қатысқаны үшін

Акжигитова Айгуль

беріледі.

Бөлім басшысы **Д.Баймурзаева**

Қызылорда қаласы 2022 жыл

Көркем сөз - көңіл тілі,
жалаң сөз - зейін тілі.

Ахмет
Байтұрсынов

Қызылорда қаласының білім бөлімі
Н.Ахмадеева атындағы №112 орта мектеп

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМЫНЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ

Қалалық Ахмет педагогикалық оқуларының материалдар жинағы

Ұлт ұстазы
А.Байтұрсыновтың туғанына - 150 жыл

УДК 37.
ББК 74.00
А 94

Қызылорда қалалық білім бөлімінің әдістемелік кеңесінің 2022 жылдың ақпан айының №3 санды шешімімен бекітілген.

Пікір жазған: Ә.А.Досмаханова – педагогика ғылымдарының кандидаты

Жинақты құрастырушылар: **Ғ.А.Шарапатов** – Н.Ахмадеева атындағы № 112 орта мектеп директоры
Ж.Ғ.Асқарова - Н.Ахмадеева атындағы № 112 орта мектеп директорының тәрбие ісі жөніндегі орынбасары, педагогика ғылымдарының магистрі

«АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ – ҚАЗАҚТЫҢ ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМЫНЫҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ» атты қалалық педагогикалық оқулар материалдары. – Қызылорда, 2022. – 241 б.

ISBN 978-601-351-100-9

Бұл жинақта ақын, әдебиет зерттеуші ғалым, түркітанушы, публицист, педагог, аудармашы, қоғам қайраткері Ахмет Байтұрсынұлының педагогикалық көзқарасы, мектеп оқулықтарында Ахмет шығармаларын оқытудағы сабақтастық, оқу-тәрбие процесінде қолданудың ерекшелігіне байланысты жан-жақты талданған бірнеше мақалалар жинаққа енгізілді. Жинақталған материалдар келешек ұрпақты ұлттық құндылықтар негізінде тәрбиелеуге қосар үлесі зор деп есептейміз. Жинақ материалдары орта білім беру саласындағы педагогтерге арналған.

ISBN 978-601-351-100-9

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНОВ – ҚАЗАҚ ТІЛІ ТӨЛ ТЕРМИНДЕРІНІҢ НЕГІЗІН ҚАЛАУШЫ

Акжигитова Айгуль Адилхановна

Тән көмілер, көмілмес еткен ісім,
Ойлайтындар мен емес бір күнгісін
Жұрт ұқпаса, ұқпасын, жабықпаймын

Ел бүгінші, менікі – ертеңгі үшін, - деп бар ғұмырын ұлтының мұратына сарп еткен мемлекет қайраткері, қазақ ғылымының бірнеше саласының негізін қалаған ғалым, ақын, публицист, балалар әдебиетіндегі ірі тұлға – Ахмет Байтұрсынұлының ой-тұжырымдары мен пікір-байламдары өз заманынан бастап бүгінгі күнге дейін аса құнды.

Ұлттың ісін ұлы іс деп санаған әдебиеттану ғылымының атасы – Ахмет Байтұрсынұлы өз өмірі үшін қауіп төніп тұрғанын білсе де, оққа сүйенген арқардай бар ғұмырын жазуға сүйеп, «қазақ қалай ел болады» деген ойдың жетегінде ұлтқа қалтқысыз қызмет қылды.

1904 жылы Ахмет Байтұрсынұлының Омбыдағы Торғай облысы оқу істері жөніндегі инспекторы Алектровты іздеп барғандығы жөнінде мәлімет бар. Оған мектептерде қазақ балаларын христиан дініне кіргізуді доғаруды, мұсылманша оқытатын қазақ кластарын ашу мәселелерін айтқан болатын. Бірақ миссионерлік қызмет атқарып жүрген Алектров Ахмет Байтұрсынұлының көтерген мәселелеріне көңіл бөлмейді. Ресей отаршыларының қазақ жерінде мектеп ашқандағы мақсаттары, оларды христиан дініне көптеп тарту екенін Ахмет Байтұрсынұлы содан түсінген [1, 11-б].

Сол күннен бастап Алаш ардақтысы ағарту ісіне жаңа бағыт әкелу үшін ғылыми бағытта зерттеу жұмысына белсене кірісті. Осы жерден-ақ, Ахмет Байтұрсыновтың балалардың болашағы үшін бар мүмкіндігін мақсатына жұмсаған қайраткерлік мүддесін тануға болады. Балалар әдебиетіндегі алатын орны шығармаларымен қатар қамқорлығымен де астасып жатыр. Қарқаралыда алпыс баланы оқыту оңайырақ болғанымен, алты миллион қазақтың көзін ашу маңызды екенін түсінген ұлт ұстазы талмай талай тер төкті.

Ахмет Байтұрсынұлының 1926 жылы «Әдебиет танытқыш» деген атпен Ташкентте басылып шыққан туындысы қазақ әдебиеттану ғылымының негізі болып табылады. Себебі ұлттық әдебиеттанудың ғылыми негізі, әдебиетке тән басты терминдер осы кітапта қамтылған. Сондай-ақ, кітапта қазақ әдебиетінің өзіне тән жанрлық формаларын топтап, жіктеп қана қоймай, төл терминдерді қалыптастыра білген деп айтуға болады.

Олай деуге себеп, Ахмет Байтұрсынұлы әрбір термин сөзді сол күйі тілімізге енгізуден аулақ болып, барынша қазақ тілінің ұғымына сай, ойға оралымды, тілге ықшам етіп алып жазып отырған. Мәселен, орыс тіліндегі «предложение» сөзін тікелей аударса «айтуға негізделген ұсыныс немесе алдын-ала құрастырылған ұсыным» мәнінде жұмсалуы тиіс. Ал Ахмет Байтұрсынұлы мұндай терминдердерді аса даналықпен аударып, қазақтың ұғымымен кірігіп кетуін қадағалап отырған. Қазақтың өз қисыны ғой,-дейді ұлт ұстазы «предложение» сөзін аударып отырып, суды бір ұрттағаның – ұрттам, тұзды бір шымшып алғаның – шымшым, яғни сөйлесудің бір бөлігі – сөйлем деп аударылады. Ән өлеңіндегі бір

сөз арқылы «главные и второстепенные члены» терминін «тұрлаулы және тұрлаусыз мүшелер» деп қазақтың өз сөзімен аударып қолдануы ұлт жанашырының әркез ізденісте болғандығын дәйектей түседі.

Ахмет Байтұрсынов – тіл терминдерін жасауда қандай кемеңгер, данышпан болса, әдебиеттану, өнертану, фольклортану терминдерін жасауда да аса сақтықпен, үлкен ізденіспен шешім шығарған. Мәселен, «Әдебиет танытқышта» эпос – әуезе, лирика – толғау, драма – айтыс-тартыс, публицистика – көсемсөз, афоризм – ділмар сөз деп қолданылады. Лириканы өз жанынан толғау деп алады да, оны тек табиғат лирикасы, махаббат лирикасы деп шектелмей, сап толғау, марқайыс толғау, налыс толғау, намыс толғау, сұқтаныс толғау, ойламалдау, сөгіс толғау, күліс толғау секілді түрлеріне анықтама береді. Драманы қазақша «айтыс-тартыс» деп алып, уақиға көз алдымызда болып, адамдардың тіршілік жүзінде айтысып-тартысып өмір шеккенін көреміз деген анықтама береді. Және былай бөліп қарастырады: трагедия – әлектеніс, драма – азаптаныс, комедия – әуреленіс [2, 180-б.]. Мұнан басқа сан алуан фольклорлық шығармаларды саралауға мүмкіндік беретін сауықтама, зауықтама, сарындама, салттама, ғұрыптама, қалыптама деген терминдер ғалымның төл терминдердің негізін қалаушы екендігін айқындай түседі.

Романды – ұлы әңгіме, повесті – ұзақ әңгіме деп қолдану да қазіргі ұғымымызға өзі сұранып тұр. Әдебиеттану ғылымы қазір қолданып жүрген негізгі терминдер қазақша өте дәл, ықшам аударылған. Осыдан-ақ, Ахмет Байтұрсыновтың төл терминдердің негізін қалаушы, жанрлық түрлерге ат қойып, анықтама берудің тамаша шебері, ұлы ойшыл екендігін тануға болады.

Ахмет Байтұрсыновтың «Әдебиет танытқыш» атты еңбегінің эстетикалық-философиялық танымын, әдебиетшілік көзқарасын, сыншылық қабілетін толық танытатын жүйелі зерттеу екенін ғалымдар айтып жүр. Осы туындыда айтылған терең ой дәлдігінің арқасында ешқашан маңызын жоймайтын және болашақта да қызмет ететін асыл мұра екенін айтып өтуіміз керек. Жазылғанына жетпіс жыл уақыт өтсе де, бұл еңбекте қолданылған төл терминдер дәл бүгінгі күнде актуалды. Осы терминдердің қолданылуы бүгінгі күнде аса қажет.

Ал өнер тарауларында архитектура – сәулет, скульптура – сымбат, живопись – кескін, музыка – әуез деп дәлме-дәл анықтама бергендігін аңғаруға болады. Сол сияқты субъективті әлем – тиіс ғалам, объективті әлем – түйіс ғалам ұғымдарымен ауыстырылады.

Ахмет Байтұрсынов тіл тазалығына анықтама беріп, тіл таза болу үшін өз тілінде бар сөздің орнына басқа жұрттан сөз алудан қашу керегін алға тартады. Өз сөзінде: «Біз сияқты мәдениет жемісіне жаңа ауыз тиген жұрт, өз тілінде жоқ деп, мәдени жұрттардың тіліндегі әдебиеттерін, ғылым кітаптарын қазақ тіліне аударғанда, пән сөздерінің даярлығына қызықпай, ана тілімізден қарастырып сөз табуымыз керек»,- дейді. Және осы ұлы талабын өзі нақты іске асырады.

Тіл білімінің атасы қазақта бұрын бола қоймаған терминдердің баламасын тауып, не өз жанынан жаңадан қосып сөз жасай отырып, ғылыми мәселелерді ұғынықты түсіндіріп береді. Мысылы, толғау, терме – қазіргі әдебиетте бар терминдер болса, үгіт өлең, үміт өлең – Ахмет Байтұрсынов әдебиет материалы негізінде айқын тұжырымдаған ұғымдар [3, 3-б.].

Қорыта айтқанда, Ахмет Байтұрсынов – тіліміздегі төл терминдердің негізін салушы. Ұлт жанашыры шет сөзді араластырмай, қонымды, ықшамды, бір-бірімен сабақтас, ұйқас, ұялас ұғымдардың тұтас ұлттық қазақы жүйесін жасап берді. Олардың басым көпшілігі автор репрессияға ұшырап, кітаптың тиым салынғанына қарамастан, әдеби тілге кіріп кетті. Ал қалған ұғымдарды қолдану мен насихаттау – біздің жауапкершілігімізде тұр.

Халық қамқоры, қайталанбас ұлы тұлға Ахмет Байтұрсынов былай деп жазған: «... Өзіміздің елімізді сақтау үшін бізге мәдениетке, оқуға ұмтылу керек. Ол үшін ең алдымен әдебиет тілін өркендету керек. Өз алдына ел болуға, өзінің тілі, әдебиеті бар ел ғана жарай алатындығын ұмытпауымыз керек. Осы күні орыс школы мен татар мектептерінде оқып шыққандар қазақ тілін елеусіз қылып, хат жазса өзге тілде жазып, қазақ тілінен алыстап барады. Бұл әрине, жаман әдет. Егер тілге осы көзбен қарасақ, табиғат заңына бағынбай, біздің ата-бабаларымыз мың жасамаса, ол уақытта тілмен де, сол тілге ие болған қазақ ұлтымен де мәңгі қоштасқанымыз деп білу керек. Егер оны істегіміз келмесе, осы бастан тіл, әдебиет жұмысын қолға алып, өркендететін уақытымыз жетті».

Иә, бойындағы барлық күш-қуатын, мүмкіндігін елі үшін сарқа жұмсаған саңлақ ердің еңбегін бағалау, дамыту, ұлықтау қара жердің үстінде қазақ барда ұмытпау – бізге парыз. Ұлттық құндылықтарымызды тіл арқылы сақтап, ұрпақ жүрер із салып, өзі жазған туындылармен қуат беріп, ертең үшін еңбек етіп, үлгі бола білген ҰЛТ ҰСТАЗЫна басымды иемін!

Пайдаланылған әдебиеттер: